

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Nc/2/2016
Identifikačné číslo spisu:	6113225486
Dátum vydania rozhodnutia:	02.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Angelovič
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6113225486.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky Mgr. W. P., bývajúcej v T. T., P. 2, zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Fischerom, so sídlom v Banskej Bystrici, Jána Chalúпку 6, proti odporkyni E. Q., bývajúcej v T. T., Q. J. XX, o zaplatenie 2 595,60 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 20 C 422/2013 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 1388/2014, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici z prejednávania a rozhodovania tejto veci, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Ama Odalošová n i e j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 13 Co 1388/2014.

Odôvodnenie

V konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13 Co 1388/2014 oznámila sudkyňa tohto súdu JUDr. Ama Odalošová, členka senátu 13 Co predsedovi súdu, že sa vo veci cíti zaujatá z dôvodu, že odporkyňa v odvolaní (č.l. 45 spisu) proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica zo 4.9.2014, č. k. 20 C 422/2013-46 okrem iného namieta aj porušenie jej práva na zákonného sudcu tým, že na súde prvého stupňa bola vec prevedená z registra „Ro“ pod sp. zn. 7 Ro 315/2013 (zákonná sudkyňa JUDr. Ama Odalošová) do registra „C“ pod sp. zn. 20 C 422/2013 (zákonná sudkyňa JUDr. Ľibuša Zátarecká). I keď v tomto konaní nevydala rozhodnutie, dala na zváženie, že pre jej pomer k veci existujú objektívne pochybnosti o jej nezáujatosti, pre ktoré je z prejednávania a rozhodovania veci vylúčená.

Predseda Krajského súdu v Banskej Bystrici predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky podľa § 15 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 16 ods. 1 O.s.p. na rozhodnutie o vylúčení uvedenej sudkyne z prejednávania a rozhodovania danej veci, lebo mal za to, že nie je dôvod pochybovať o jej nezáujatosti. I keď JUDr. Ama Odalošová bola v čase nápadu veci sudkyňou Okresného súdu Banská Bystrica, v danej veci nerozhodovala, vec bola pridelená z registra „Ro“ do registra „C“ inej zákonnej sudkyňi. Okrem toho bola pridelená na výkon funkcie na Krajský súd v Banskej Bystrici od 1.1.2015 do 30.9.2015 a od 1.10.2015 bola na krajský súd preložená trvale so zaradením do senátu 13 Co.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici (§ 16 ods. 1 tretia veta O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezáujatosti

sudkyne krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí (§ 14 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie bod 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označenej sudkyne o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania.

Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti a nadŕžania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97). Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu), ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa

uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, alebo účastníka konania, považujúceho sudcu za zaujatého, ale v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či vyslovená obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či uvádzané okolnosti sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESEP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Judikatúra sa ustálila v názore, že skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezaujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp. zn. 3 Nc 13/2009 prijaté občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu 28. mája 2009 na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Sudkyňa JUDr. Ama Odalošová svoje obavy z prípadnej zaujatosti vyvodzuje z jej pomeru k tejto veci, pretože bola zákonnou sudkyňou odporkyne v konaní pred súdom nižšieho stupňa v odd. „Ro“.

Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti dotknutej sudkyne je potrebné konštatovať, že jej obava (pocit) z nestrannosti, nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Pokiaľ nedôjde k preukázaniu konkrétnych pochybností, nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti sudkyne zo subjektívneho hľadiska. Výjadrenie sudkyne neindikuje v tejto rovine žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by odôvodňovali pochybnosti o jej nezaujatosti.

Dôvodom k pochybnostiam nezaujatosti sudkyne nemôže byť ani úvaha založená na skutočnosti, že sudkyňa bola zákonným sudcom v tejto veci na súde nižšieho stupňa v odd. „Ro“, nakoľko podľa § 14 ods. 2 veta prvá O.s.p. na súde vyššieho stupňa sú vylúčení o.i. sudcovia, ktorí rozhodovali vec na súde nižšieho stupňa.

Z obsahu spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 20 C 422/2013 vyplýva, že 10. septembra 2013 bol podaný návrh na začatie konania, pričom vec bola najprv zapísaná pod sp. zn. 7 Ro 315/2013. Vec bola pridelená na rozhodnutie sudkyňi JUDr. Ame Odalošovej, t. č. členke senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici. Táto však následne vo veci nevykonala žiadny procesný úkon ani nevydala žiadne rozhodnutie (ako bolo uvedené aj v predkladacej správe pre najvyšší súd). Preto nie je ani dôvod na vylúčenie uvedenej sudkyne z prejednávania a rozhodovania danej veci podľa citovaného ustanovenia § 14 ods. 2 O.s.p.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že túto sudkyňu nevylučuje z prerokovania a rozhodovania danej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.